

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

14. november 2019*

Eelotsusetaotlus – Määrus (EÜ) nr 1107/2009 – Taimekaitsevahendite turuleviimine – Paralleelne kaubandus – Paralleelse kaubanduse loa kehtivusaja muutmine – Taimekaitsevahendi ja võrdlustoote identsus – Tingimused

Kohtuasjas C-445/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel College van Beroep voor het bedrijfsleven (apellatsiooniasutme halduskohus majandusküsimustes, Madalmaad) 3. juuli 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 9. juulil 2018, menetluses

Vaselife International BV,

Chrysal International BV,

versus

College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president J.-C. Bonichot, Euroopa Kohtu asepresident R. Silva de Lapuerta, kohtunikud M. Safjan, L. Bay Larsen (ettekandja) ja C. Toader,

kohtujurist: G. Hogan,

kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikku menetlust ja 13. mai 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Vaselife International BV, esindajad: *advocaat* O. P. Swens ja *advocaat* A. Yildiz,
- Chrysal International BV, esindajad: *advocaat* E. Broeren ja *advocaat* A. Freriks,
- Madalmaade valitsus, esindajad: M. K. Bulterman, H. S. Gijzen ja C. S. Schillemans,
- Euroopa Komisjon, esindajad: A. Bouquet, I. Naglis ja G. Koleva,

olles 27. juuni 2019. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2009, L 309, lk 1) artikli 52 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud vaidluse raames, mille pooled on ühelt poolt Vaselife International BV (edaspidi „Vaselife“) ja Chrysal International BV (edaspidi „Chrysal“) ning teiselt poolt College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (taimekaitsevahendite ja biotsiidide loakomisjon, Madalmaad; edaspidi „Madalmaade pädev asutus“) ja mis puudutab peamiselt seda, et nimetatud asutus keeldus pikendamast varem Vaselife'ile antud paralleelse kaubanduse luba.

Õiguslik raamistik

- 3 Määruse nr 1107/2009 põhjendustes 3, 8, 9, 24 ja 31 on märgitud:
 - „(3) [Nõukogu 15. juuli 1991. aasta d]irektiivi 91/414/EMÜ [taimekaitsevahendite turuleviimise kohta (EÜT 1991, L 230, lk 1; ELT eriväljaanne 03/11, lk 332)] kohaldamise käigus saadud kogemusi ning teaduse ja tehnika hiljutist arengut silmas pidades tuleks kõnealune direktiiv asendada.
 - [...]
 - (8) Käesoleva määruse eesmärk on tagada inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kaitse kõrge tase ning samal ajal tagada ühenduse põllumajanduse konkurentsivõime. Eristatult tuleks pöörata haavatavatele elanikkonnarühmadele, kuhu kuuluvad rasedad, imikud ja lapsed. Tuleks kohaldada ettevaatuspõhimõtet ning käesoleva määrusega tuleks tagada, et tootjad tõestaks, et toodetavad või turule lastavad ained või tooted ei avalda kahjulikku mõju inimeste ja loomade tervisele ega lubamatut mõju keskkonnale.
 - (9) Selleks et kõrvaldada võimalikult palju taimekaitsevahenditega kauplemisel esinevaid takistusi, mis tulenevad liikmesriikide erinevast kaitsetasemest, tuleks käesoleva määrusega kehtestada ka ühtlustatud eeskirjad toimeainete heakskiitmiseks ja taimekaitsevahendite turulelaskmiseks, sealhulgas lubade vastastikuse tunnustamise ja paralleelse kaubanduse eeskirjad. Käesoleva määruse eesmärk on seega suurendada nende toodete vaba liikumist ja kättesaadavust liikmesriikides.
 - [...]
 - (24) Lubade andmist reguleerivad sätted peavad tagama range kaitsestandardi. Eriti tuleks taimekaitsevahendite lubade andmisel arvestada, et inimeste ja loomade tervise ja keskkonna kaitsmise eesmärk on alati tähtsam kui eesmärk parandada taimekasvatust. Seetõttu tuleks enne taimekaitsevahendite turulelaskmist tõendada, et need on taimekasvatusele selgelt kasulikud ning need ei avalda mingit kahjulikku mõju inimeste ja loomade tervisele, sealhulgas haavatavatele elanikkonnarühmadele, ega mingit lubamatut mõju keskkonnale.
 - [...]
 - (31) Kui identsed taimekaitsevahendid on lubatud eri liikmesriikides, tuleks käesoleva määrusega sätestada paralleelse kaubanduse loa andmise lihtsustatud kord, et hõlbustada selliste toodetega kauplemist liikmesriikide vahel.“

4 Määruse artiklis 28 „Loa andmine turulelaskmiseks ja kasutamiseks“ on sätestatud:

„1. Taimekaitsevahendit ei lasta turule ega kasutada, kui asjaomane liikmesriik ei ole selleks kooskõlas käesoleva määrusega luba andnud.

2. Erandina lõikest 1 ei ole luba nõutav järgmistel juhtudel:

[...]

e) sellise taimekaitsevahendi turulelaskmine ja kasutamine, millele on välja antud paralleelse kaubanduse luba vastavalt artiklile 52.“

5 Määruse artikkel 29 „Turule lubamise nõuded“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Ilma et see piiraks artikli 50 kohaldamist, antakse taimekaitsevahendile luba ainult juhul, kui see lähtuvalt lõikes 6 osutatud ühtsetest põhimõtetest vastab järgmistele nõuetele:

a) selles sisalduvad toimeained, taimekaitseained ja sünergistid on heaks kiidetud;

b) selle toimeainet, taimekaitseainet või sünergisti toodab erinev allikas või sama allikas, kuid muutunud on tootmisprotsess ja/või tootmiskoht:

i) artikli 38 kohane spetsifikatsioon ei erine oluliselt selle aine, taimekaitseaine või sünergisti heakskiitmismääruses esitatud spetsifikatsioonist ning

ii) selle toimeaine, taimekaitseaine või sünergisti lisandite sisaldusest tulenev kahjulik mõju artikli 4 lõigete 2 ja 3 tähenduses ei ole suurem kui siis, kui kõnealune taimekaitsevahend oleks toodetud vastavalt heakskiitmise aluseks olnud toimikus nimetatud tootmisprotsessile;

c) selle muud koostisained ei ole kantud III lissasse;

d) selle tehniline formulatsioon on selline, et kasutaja kokkupuude või muud riskid on võimalikult piiratud, ilma et see kahjustaks toote toimimist;

[...]

2. Taotleja peab tõestama, et lõike 1 punktides a–h sätestatud nõuded on täidetud.

3. Lõike 1 punktis b ja punktides e–h sätestatud nõuete täitmine tehakse kindlaks ametlike või ametlikult tunnustatud katsete ja analüüside abil, [...].

[...]

6. Taimekaitsevahendite hindamise ja lubade andmise ühtsed põhimõtted sisaldavad direktiivi 91/414/EMÜ VI lissas esitatud nõudeid ning need määratakse kindlaks vastavalt artikli 79 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusele vastu võetud määrustes ilma oluliste muudatusteta. [...]

Nende põhimõtete kohaselt võetakse taimekaitsevahendite hindamisel arvesse toimeainete, taimekaitseainete, sünergistide ja abiainetega vastastikust toimet.“

6 Määruse nr 1107/2009 artiklis 43 „Loa pikendamine“ on sätestatud:

„1. Luba pikendatakse loa valdaja taotluse alusel, kui artiklis 29 osutatud nõuded on jätkuvalt täidetud.

[...]

5. Liikmesriigid võtavad otsuse taimekaitsevahendi loa pikendamise kohta vastu hiljemalt 12 kuu jooksul pärast selles sisalduva toimeaine, taimekaitseaine või sünergisti heakskiidu pikendamist.

6. Kui loa pikendamise otsust ei võeta enne loa kehtivusaja lõppu vastu loa valdajast mittesõltuvatel põhjustel, pikendab kõnealune liikmesriik loa kehtivust läbivaatamise lõpuleviimiseks ja pikendamisotsuse vastuvõtmiseks vajaliku ajavahemiku võrra.“

7 Määruse artiklis 44 „Loa tagasivõtmine või muutmine“ on sätestatud:

„1. Liikmesriikidel on õigus luba igal ajal läbi vaadata, kui on tõendeid, et mõni artiklis 29 osutatud nõue ei ole enam täidetud.

[...]

2. Kui liikmesriik kavatseb loa tagasi võtta või seda muuta, teatab ta sellest loa valdajale ning annab talle võimaluse märkuste või täiendava teabe esitamiseks.

3. Liikmesriik võtab vajaduse korral loa tagasi või muudab seda, kui

a) artiklis 29 osutatud nõuded ei ole või enam ei ole täidetud;

[...]“.

8 Määruse artikli 45 „Loa tagasivõtmine või muutmine loa valdaja taotluse korral“ lõigetes 1 ja 2 on sätestatud, et „[l]uba võidakse tagasi võtta või seda võib muuta, kui seda taotleb loa valdaja, kes märgib oma taotluse põhjused“, ning „[m]uudatusi võib lubada üksnes juhul, kui tehakse kindlaks, et artiklis 29 osutatud nõuded on jätkuvalt täidetud“.

9 Sama määruse artiklis 46 „Ajapikendus“ on sätestatud:

„Kui liikmesriik võtab loa tagasi, muudab seda või jätab selle pikendamata, võib ta anda ajapikendust olemasolevate laovarude kõrvaldamiseks, ladustamiseks, turulelaskmiseks ja kasutamiseks.

Kui loa tagasivõtmise, muutmise või pikendamata jätmise põhjused ei ole seotud inimeste ja loomade tervise või keskkonna kaitsega, antakse ajapikendust piiratud ajaks, mis ei ületa kuut kuud asjaomase taimekaitsevahendi müügiks ja levitamiseks ning täiendavat maksimaalselt ühte aastat olemasolevate laovarude kõrvaldamiseks, ladustamiseks ja kasutamiseks.“

10 Määruse nr 1107/2009 artiklis 52 „Paralleelne kaubandus“ on sätestatud:

„1. Tingimusel et saadakse paralleelse kaubanduse luba, võib ühes liikmesriigis (päritoluliikmesriik) lubatud taimekaitsevahendit kasutusele võtta, turule lasta ja kasutada teises liikmesriigis (sihtliikmesriik), kui see liikmesriik määrab kindlaks, et kõnealune taimekaitsevahend on oma koostiselt identne tema territooriumil juba lubatud taimekaitsevahendiga (võrdlustoode). Taotlus esitatakse sihtliikmesriigi pädevale asutusele.

2. Paralleelse kaubanduse luba antakse lihtsustatud korras 45 päeva jooksul pärast täieliku taotluse saamist, kui kasutuselevõetav taimekaitsevahend on lõike 3 kohaselt identne. Liikmesriigid annavad üksteisele taotluse korral kümne päeva jooksul pärast taotluse saamist vajalikku teavet hindamiseks, kas tooted on identsed. Paralleelse kaubanduse loa andmise menetlus peatatakse alates päevast, mil päritoluliikmesriigi pädevale asutusele saadetakse taotlus teabe saamiseks, kuni ajani, mil sihtliikmesriigi pädevale asutusele esitatakse kogu nõuetekohane teave.

3. Taimekaitsevahendeid peetakse võrdlustootega identseks, kui:

- a) need on toodetud sama ettevõtte või seotud ettevõtte poolt või samale tootmisprotsessile vastava litsentsi alusel;
- b) nad on toimeainete, taimekaitseainete ja sünergistide spetsifikatsioonilt ja sisalduselt ning formulatsiooni tüübilt identsed; ning
- c) nad on identsed või samaväärsed muude koostisainete, pakendi suuruse, materjali või vormi poolest, mis on seotud võimaliku ebasoodsa mõjuga vahendi ohutusele inimeste või loomade tervisele või keskkonnale.

4. Paralleelse kaubanduse loa taotlus sisaldab järgmist:

- a) taimekaitsevahendi nimetus ja registreerimisnumber päritoluliikmesriigis;
- b) päritoluliikmesriik;
- c) loa valdaja nimi ja aadress päritoluliikmesriigis;

[...]

- e) taotleja nimi ja aadress;

[...]

- i) võrdlustootete nimi ja registreerimisnumber.

[...]

5. Taimekaitsevahend, mille kohta on väljastatud paralleelse kaubanduse luba, lastakse turule ja seda kasutatakse üksnes vastavalt võrdlustootete loa sätetele. [...]

6. Paralleelse kaubanduse luba kehtib sama kaua kui võrdlustootete luba. Kui võrdlustootete loa valdaja taotleb vastavalt artikli 45 lõikele 1 loa tagasivõtmist ning artiklis 29 esitatud nõuded on endiselt täidetud, lõpeb paralleelse kaubanduse loa kehtivus kuupäeval, mil võrdlustootete loa kehtivusaeg oleks tavaliselt lõppenud.

7. Ilma et see piiraks käesoleva artikli konkreetsete sätete kohaldamist, kohaldatakse vastavalt artikleid 44, 45, 46 ja 55 ja artikli 56 lõiget 4 ning VI–X peatükki taimekaitsevahendite suhtes paralleelse kaubanduses.

8. Ilma et see piiraks artikli 44 kohaldamist, võib paralleelse kaubanduse loa tagasi võtta, kui kasutuselevõetud taimekaitsevahendi luba on ohutuse või tõhususega seotud põhjustel päritoluliikmesriigis tagasi võetud.

9. Kui vahend ei ole lõike 3 kohaselt identne võrdlustootetega, võib sihtliikmesriik anda nõutava loa üksnes turulelaskmiseks ja kasutamiseks vastavalt artiklile 29.

[...]“.

- 11 Määruse artikkel 56 „Teave võimaliku kahjuliku või lubamatu mõju kohta“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Taimekaitsevahendi loa valdaja teavitab loa andnud liikmesriike viivitamata mis tahes seda taimekaitsevahendit [...] käsitlevast uuest teabest, mis annab alust arvata, et taimekaitsevahend ei vasta enam vastavalt artiklites 29 ja 4 sätestatud kriteeriumidele.

[...]

3. Ilma et see mõjutaks liikmesriikide õigust võtta vastu ajutisi kaitsemeetmeid, hindab igas tsoonis esimesena loa andnud liikmesriik saadud teavet ning teavitab teisi samasse tsooni kuuluvaid liikmesriike, kui ta otsustab loa artikli 44 kohaselt tagasi võtta või seda muuta.

[...]“.

- 12 Määruse artikli 83 „Kehtetuks tunnistamine“ esimeses lõigus on sätestatud:

„Ilma et see piiraks artikli 80 kohaldamist, tunnistatakse alates 14. juunist 2011 kehtetuks direktiivid 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ, mida on muudetud V lisas loetletud õigusaktidega, ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi, mis on seotud nimetatud lisas esitatud direktiivide siseriiklikku õigusesse ülevõtmise ja kohaldamise tähtpäevadega.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 13 Madalmaade pädev asutus andis Vaselife'i taotluse alusel 12. juuni 2015. aasta otsusega „Otsus paralleelse kaubanduse loa kohta“ (edaspidi „I otsus“) viimasele toote Vaselife Universal Bulb PHT (edaspidi „toode Vaselife UB“) paralleelse kaubanduse loa numbriga 14878N, mille kehtivus lõppes 31. detsembril 2016.
- 14 Sellest otsusest nähtub, et toodet Vaselife UB imporditakse Itaaliast, kus see on taimekaitsevahendina registreeritud või loa saanud Promalini nime all. Toode ei eristu oluliselt võrdlustootest VBC-476, mille loa number on 12865N, millele on Madalmaades antud luba ja mida toodab – nagu ka Promalini – Valent Biosciences, mis on Sumitomo Chemical Agro Europe SAS-i (edaspidi „Sumitomo“) allüksus.
- 15 Madalmaade pädev asutus andis Sumitomo esitatud taimekaitsevahendi VBC-476 ümberregistreerimise taotluse põhjal 23. detsembri 2015. aasta otsusega sellele tootele varasema loaga võrreldes sama numbriga 12865N loa. Nimetatud otsuses muudeti kõnealuse toote loa valdajat, kelleks Valent Biosciences asemel saab Sumitomo ise, ning selles on märgitud kehtivusaja lõppemise kuupäevaks 1. detsember 2025.
- 16 Sumitomo taotlusel otsustas Madalmaade pädev asutus 19. veebruari 2016. aasta otsusega, mis käsitleb loa saanud taimekaitsevahendi VBC-476 koostise muutmist, sellele tootele antud luba muuta. Jätkuvalt on tootele antud loa number 12865N ja selle kehtivusaja lõpp 1. detsember 2025.
- 17 Madalmaade pädeva asutuse 19. veebruari 2016. aasta otsusega tootele VBC-476 antud loa 12865N üleandmise kohta anti Sumitomo taotlusel nimetatud luba Chrysalile üle.
- 18 Madalmaade pädev asutus otsustas 1. märtsi 2016. aasta otsusega „Paralleelse kaubanduse loa pikendamise otsus“ (edaspidi „II otsus“) pikendada tootele Vaselife UB I otsusega antud paralleelse kaubanduse luba kuni 1. detsembrini 2025. Selleks tugines nimetatud asutus määruse nr 1107/2009 artiklile 52, leides, et kõnealust toodet valmistab Valent Biosciences ning seega pärineb see samast äriühingust kui võrdlustoode.

- 19 Chrysal esitas II otsuse peale 1. aprillil 2016 vaide.
- 20 Madalmaade pädev asutus tunnistas 26. aprilli 2017. aasta otsusega, et Chrysal poolt II otsuse peale esitatud vaie on vastuvõetav ja osaliselt põhjendatud, võttis II otsuse tagasi ja jättis rahuldamata I otsuse pikendamise taotluse, mille Vaselife oli esitanud.
- 21 Nimetatud asutus märkis 26. aprilli 2017. aasta otsuse põhjenduseks muu hulgas järgmist:
- võrdlustoote ennetähtaegse ümberregistreerimisega muudeti selle toote loa kehtivusaja lõppemise kuupäeva, milleks 31. detsembri 2016. aasta asemel sai 1. detsember 2025. Seetõttu ei lange paralleelse kaubanduse loa ette nähtud kehtivusaja lõppemise kuupäev 31. detsember 2016 enam kokku võrdlustoote loa kehtivusaja lõppemise kuupäevaga. Võrdlustoote loa kehtivusaja lõppemise kuupäeva muutmise tulemusel pikendas Madalmaade pädev asutus Vaselife'i nõusolekul ja viimase taotlusel seda luba kuni 1. detsembrini 2025;
 - 19. veebruari 2016. aasta otsus võrdlustoote koostise muutmise kohta puudutab vähetähtsat muudatust. Seega on toode Vaselife UB määruse nr 1107/2009 artikli 52 lõike 3 punktide b ja c tähenduses võrdlustootega jätkuvalt identne;
 - Chrysal ei ole Valent Biosciencesega seotud äriühing. Samuti ei tegutse see viimasena nimetatud isiku antud litsentsi alusel. Lisaks nähtub võrdlustoote loa valdaja nime muutmise taotlusest, et selle tootmiskoht on muutunud. Sellest tuleneb, et võrdlustoote ja toote Vaselife UB päritolu ei ole ühine ning seega ei ole tegemist „identsete tootega“ määruse nr 1107/2009 artikli 52 tähenduses. Samuti on Chrysal'i vaie selles küsimuses põhjendatud ja
 - paralleelse kaubanduse loa pikendamine ei ole võimalik, kuna määruse nr 1107/2009 artiklis 52 sätestatud tingimused ei ole enam täidetud. Kuna need tingimused ei ole enam täidetud ja I otsuse kehtivus lõppes 31. detsembril 2016, tuleb juba imporditud ning Nederlandse voedsel- en warenautoriteitile (Madalmaade toidu- ja tarbijatoodete järelevalveamet) teatatud partiidega seoses anda määruse nr 1107/2009 artikli 46 alusel ajapikendust kuni 1. novembrini 2017.
- 22 Vaselife kaebas 26. aprilli 2017. aasta otsuse College van Beroep voor het Bedrijfslevenile (apellatsiooniasutuse halduskohus majandusküsimustes, Madalmaad) edasi.
- 23 Madalmaade pädev asutus rahuldab 3. juuni 2016. aasta otsusega Chrysal'i taotluse muuta toote VBC-476 nime nii, et see on Chrysal BVB.
- 24 Lisaks laiendas Madalmaade pädev asutus 20. juuli 2017. aasta otsusega 26. aprilli 2017. aasta otsuses ette nähtud ajapikenduse mõju nii, et peale kahe seal konkreetselt välja toodud partii võidi toote Vaselife UB olemasolevaid laovarusid partii numbriga 272-994-S 4 tarnida kuni 1. novembrini 2017 ja kasutada kuni 1. novembrini 2018.
- 25 Chrysal kaebas nimetatud otsuse edasi.
- 26 Neil asjaoludel otsustas College van Beroep voor het bedrijfsleven (apellatsiooniasutuse halduskohus majandusküsimustes, Madalmaad) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas pädeval asutusel [...] on õigus pärast seda, kui ta on otsustanud võrdlustoote ümber registreerida, muuta – vajaduse korral omal algatusel – määruse nr 1107/2009 artiklis 52 reguleeritud paralleelse kaubanduse loa, mis anti välja enne võrdlustoote ümberregistreerimise otsuse tegemist, kehtivusaega vastavalt võrdlustoote ümberregistreerimise otsuses määratud kehtivusaja lõppemise hilisemale kuupäevale?

2. Kui esimesele küsimusele tuleb vastata jaatavalt: kas paralleelse kaubanduse loa kehtivusaja muutmine on võrdlustoote ümberregistreerimise automaatne tagajärg, mis tuleneb määrusest nr 1107/2009 endast? Kas paralleelse kaubanduse loa kehtivusaja uue kuupäeva sissekandmine pädeva asutuse andmebaasi on pelgalt haldustoiming või tuleb selle kohta teha omal algatusel või taotluse alusel otsus?
3. Kui teisele küsimusele tuleb vastata nii, et vajalik on otsus, siis kas selle suhtes on kohaldatav määruse nr 1107/2009 artikkel 52, eelkõige selle artikli lõige 3?
4. Kui kolmandale küsimusele tuleb vastata eitavalt: millised õigusnormid on sellisel juhul kohaldatavad?
5. Kas järelduse, et taimekaitsevahend ei ole määruse nr 1107/2009 artikli 52 tähenduses identne, saab teha juba siis, kui võrdlustoode ei pärine (enam) samalt ettevõtjalt? Euroopa Kohtul palutakse sellele küsimusele vastamisel käsitleda ühtlasi ka küsimust, kas seotud ettevõtja või litsentsi alusel tegutseva ettevõtja all võib mõista ka ettevõtjat, kes toodab toodet õiguse omaja nõusolekul sama valemil alusel. Kas sellega seoses on oluline küsimus, kas võrdlustoote ja paralleelselt imporditava toote tootmisprotsess toimub toimeainete osas samas ettevõtjas?
6. Kas vastamisel küsimusele, kas toode on identne, on oluline see, kui muudetakse pelgalt võrdlustoote tootmise paika?
7. Kui viiendale ja/või kuuendale küsimusele tuleb vastata jaatavalt: kas selle põhjal tehtavat järeldust („ei ole identne“) võib mingil moel muuta tõsiasia, et pädev asutus on juba tuvastanud, et toote koostis ei ole muutunud või on muudatus olnud vaid väheoluline?
8. Kes ja millises ulatuses peab tõendama, et määruse nr 1107/2009 artikli 52 lõike 3 tingimused on täidetud, kui paralleelselt imporditava toote loa valdaja ja võrdlustoote loa valdaja on selles küsimuses erineval seisukohal?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene kuni neljas küsimus

- 27 Esimese kuni neljanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada:
- kas liidu õigust ja eelkõige määrust nr 1107/2009 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus riigisisene menetlus, mille kohaselt on pädeval asutusel õigus omal algatusel kohandada paralleelse kaubanduse loa kehtivusaega võrdlustoote loa pikendatud kehtivusajale;
 - kas jaatava vastuse korral tuleb määrust nr 1107/2009 ja eelkõige selle artiklit 52 tõlgendada nii, et paralleelse kaubanduse loa kehtivusaja kohandamine tuleneb automaatselt otsusest pikendada võrdlustoote luba või nõuab see, et selle kohta tehtaks eraldi otsus;
 - kas juhul, kui eraldi otsus on vajalik, tuleb määrust nr 1107/2009 tõlgendada nii, et kui tegemist on paralleelse kaubanduse loa kehtivusaja kohandamisega võrdlustoote loa pikendatud kehtivusajale, peavad määruse nr 1107/2009 artikli 52 lõigetes 1–3 sätestatud selle loa saamiseks vajalikud tingimused või muudes sätetes ette nähtud tingimused olema täidetud.
- 28 Tuleb meenutada, et määruse nr 1107/2009 artikli 52 lõike 6 esimese lause kohaselt kehtib paralleelse kaubanduse luba sama kaua kui võrdlustoote luba.

- 29 Vastavalt määruse nr 1107/2009 artikli 43 lõikele 1 pikendatakse luba loa valdaja taotluse alusel, kui määruse artiklis 29 osutatud nõuded on jätkuvalt täidetud; nende nõuete järgimise eesmärk on vastavalt määruse põhjendusele 24 tagada inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kaitsmise range kaitsestandard.
- 30 Seevastu ei sisalda määrus nr 1107/2009 ühtegi sõnaselget sätet, mis puudutaks paralleelse kaubanduse loa kehtivusaja kohandamist võrdlustoote loa pikendatud kehtivusajale.
- 31 Siiski, samamoodi nagu määruse nr 1107/2009 artikli 43 lõike 1 kohaselt peavad selle määruse artiklis 29 kehtestatud loa andmise tingimused olema täidetud võrdlustoote loa pikendamisel, võib nimetatud määruse süsteemist tuletada, et vastavalt asjaomase määruse artikli 52 lõigetele 1–3 peavad juhul, kui tegemist on paralleelse kaubanduse loa kehtivusaja kohandamisega võrdlustoote loa pikendatud kehtivusajale, olema täidetud nimetatud lõigetes paralleelse kaubanduse loa saamiseks sätestatud vajalikud tingimused.
- 32 Selline nõue langeb kokku määruse nr 1107/2009 artikliga 52 taotletava kahe eesmärgiga, milleks on – nagu nähtub eelkõige asjaomase määruse põhjendustest 8, 9 ja 31 – hõlbustada eri liikmesriikides loa saanud identsete taimekaitsevahendite paralleelset kaubandust, tagades samas inimeste ja loomade tervise ja keskkonna kaitse kõrge taseme.
- 33 Määruse nr 1107/2009 artikli 52 lõigete 1–3 niisugust tõlgendust toetab ka määruse artikkel 44 koostoimes sama määruse artikli 52 lõikega 7. Nimelt, samuti nagu määruse nr 1107/2009 artikli 44 kohaselt on liikmesriikidel õigus luba igal ajal läbi vaadata, kui on tõendeid, et mõni määruse artiklis 29 osutatud nõue ei ole enam täidetud, on liikmesriikidel nimetatud määruse artikli 52 lõike 7 alusel igal ajal õigus läbi vaadata paralleelse kaubanduse luba, kui on tõendeid, et mõni määruse artikli 52 lõigetes 1–3 osutatud nõue ei ole enam täidetud.
- 34 Seega, kuna juhul, kui tegemist on paralleelse kaubanduse loa kehtivusaja kohandamisega võrdlustoote loa pikendatud kehtivusajale, peavad määruse nr 1107/2009 artikli 52 lõigetes 1–3 sätestatud paralleelse kaubanduse loa saamiseks vajalikud tingimused olema täidetud, peab asjaomase liikmesriigi pädev asutus kontrollima, kas see on nii.
- 35 Asjaomase liikmesriigi pädeva asutuse kontroll välistab aga selle, et paralleelse kaubanduse loa kehtivusaja kohandamine tuleneb automaatselt võrdlustoote loa pikendamise otsusest, ilma et oleks vaja teha ühtegi otsust, seda enam, et niisugune kohandamine võib kahjustada kolmandate isikute õigusi.
- 36 Seega, kui käesoleva kohtuotsuse punktis 34 osutatud tingimused on täidetud, seisneb paralleelse kaubanduse loa kehtivusaja kohandamine võrdlustoote loa pikendatud kehtivusajale uue paralleelse kaubanduse loa andmises.
- 37 Siinkohal olgu märgitud, et 14. juulil 2015 avaldatud taimekaitsevahendite paralleelse kaubanduse suuniste (Guidance document concerning the parallel trade of plant protection products) punkti 8 kohaselt „[t]uleb paralleelse kaubanduse loa kehtivusaja lõppedes esitada uus taotlus vastavalt määruse nr 1107/2009 artikli 52 sätetele. Neid taotlusi kontrollitakse artikli 52 kriteeriumide alusel, käsitades neid uute taotlustena. Seega tuleb esitada kõik asjaomased dokumendid“. [mitteametlik tõlge]
- 38 Mis puutub küsimusse, kas asjaomase liikmesriigi pädev asutus võib omal algatusel väljastada uue paralleelse kaubanduse loa, mille kehtivusaeg on viidud vastavusse pikendatud võrdlustoote looga, siis tuleb märkida, et nagu on käesoleva kohtuotsuse punktis 30 tõdetud, ei sisalda määrus nr 1107/2009 ühtegi sellekohast sõnaselget sätet, vaid üksnes „esimese“ paralleelse kaubanduse loa andmiseks peab määruse artikli 52 lõike 1 alusel olema sihtliikmesriigi pädevale asutusele esitatud taotlus.

- 39 Võttes arvesse, et uue paralleelse kaubanduse loa saamise menetlus ei ole määrusega nr 1107/2009 reguleeritud, ja et asjaolu, kas see menetlus algatatakse omal algatusel või huvitatud isiku algatusel, on selle määruse eelkõige põhjendustes 8 ja 9 nimetatud eesmärke arvestades sisuliselt neutraalne, tuleb liikmesriikidel vastav menetlus ette näha kooskõlas menetlusautonoomia põhimõttega tingimusel, et see ei tohiks siiski olla ebasoodsam kui samalaadsete riigisiseste olukordade puhul (võrdväarsuse põhimõte) ja see ei muudaks liidu õiguskorrast tulenevate õiguste kasutamist tegelikult võimatuks või ülemäära raskeks (tõhususe põhimõte) (vt selle kohta 15. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, punkt 48).
- 40 Liidu õigusega ei ole aga vastuolus niisugune riigisisene menetlus, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mille kohaselt on pädeval asutusel õigus omal algatusel kohandada sellise loa kehtivusaega võrdlustoote loa uuele kehtivusajale. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 36 märkis, peab sellisel juhul pädev asutus vastavalt määruse nr 1107/2009 artikli 44 lõikele 2 teatama sellest paralleelse kaubanduse loa valdajale ning andma talle võimaluse märkuste või täiendava teabe esitamiseks.
- 41 Eeltoodut arvesse võttes tuleb esimesele kuni neljandale küsimusele vastata järgmiselt:
- liidu õigust ja eelkõige määrust nr 1107/2009 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus riigisisene menetlus, mille kohaselt on pädeval asutusel õigus omal algatusel kohandada paralleelse kaubanduse loa kehtivusaega võrdlustoote loa pikendatud kehtivusajale;
 - määrust nr 1107/2009 ja eelkõige selle artiklit 52 tuleb tõlgendada nii, et paralleelse kaubanduse loa kehtivusaja kohandamine ei tulene automaatselt otsusest pikendada võrdlustoote luba, vaid see nõuab, et selle kohta tehtaks eraldi otsus;
 - määrust nr 1107/2009 tuleb tõlgendada nii, et kui tegemist on paralleelse kaubanduse loa kehtivusaja kohandamisega võrdlustoote loa pikendatud kehtivusajale, peavad määruse nr 1107/2009 artikli 52 lõigetes 1–3 sätestatud selle loa saamiseks vajalikud tingimused olema täidetud ning asjaomase liikmesriigi pädev asutus peab kontrollima, kas see on nii.

Viies kuni seitsmes küsimus

- 42 Viienda kuni seitsmenda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 1107/2009 artikli 52 lõike 3 punkti a tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab olukorda, kus päritoluliikmesriigis loa saanud taimekaitsevahendit valmistab äriühing A, samas kui võrdlustaimekaitsevahendit toodab sama tootmisprotsessi kohaselt, kuid eelmisest erinevas tootmiskohas äriühing B äriühingu A nõusolekul.
- 43 Tuleb meenutada, et määruse nr 1107/2009 artikli 52 lõigete 1 ja 2 kohaselt võib ühes liikmesriigis (päritoluliikmesriik) lubatud taimekaitsevahendi kasutusele võtta, turule lasta ja kasutada teises liikmesriigis (sihtliikmesriik), kui see liikmesriik määrab kindlaks, et kõnealune taimekaitsevahend on selle artikli lõike 3 tähenduses identne tema territooriumil juba lubatud taimekaitsevahendiga (võrdlustoode). Paralleelse kaubanduse luba antakse lihtsustatud korras 45 päeva jooksul pärast täieliku taotluse saamist, kui kasutuselevõetav taimekaitsevahend on lõike 3 kohaselt identne.
- 44 Nimetatud määruse artikli 52 lõikes 3 on sätestatud:
- „Taimekaitsevahendeid peetakse võrdlustootetega identseks, kui:
- a) need on toodetud sama ettevõtte või seotud ettevõtte poolt või samale tootmisprotsessile vastava litsentsi alusel;

- b) nad on toimeainete, taimekaitseainete ja sünergistide spetsifikatsioonilt ja sisalduselt ning formulatsioonilt tüübilt identsed; ning
- c) nad on identsed või samaväärsed muude koostisainete, pakendi suuruse, materjali või vormi poolest, mis on seotud võimaliku ebasoodsa mõjuga vahendi ohutusele inimeste või loomade tervisele või keskkonnale.“

45 Euroopa Kohtu valduses olevast toimikust ja eelkõige eelotsusetaotlusest nähtub, et vaidlus põhikohtuasjas puudutab üksnes määruse nr 1107/2009 artikli 52 lõike 3 punktis a toodud identsuse kriteeriumi tõlgendamist ja kohaldamist, kuna Madalmaade pädev asutus on käsitanud Vaselife'i Madalmaadesse imporditud toodet ja Madalmaades Chrysali toodetud võrdlustoodet „identsetena“ määruse artikli 52 lõike 3 punktide b ja c tähenduses, ilma et põhikohtuasja pooled oleks seda kahtluse alla seadnud.

46 Seega tuleb viiendat kuni seitsmendat küsimust analüüsida asjaomase määruse artikli 52 lõike 3 punkti a alusel.

47 Siinkohal olgu välja toodud Euroopa Kohtu praktika taimekaitsevahendite paralleelimpordi kohta direktiivi 91/414 raames, mis tunnistati kehtetuks ja asendati määrusega nr 1107/2009 vastavalt selle põhjendusele 3 ja artikli 83 esimesele lõigule, arvestades, et kõnealuses direktiivis ei olnud nähtud ette paralleelselt imporditud taimekaitsevahendite turuleviimise loa väljastamise lihtsustatud korda.

48 Selles kohtupraktikas on märgitud, et kui liikmesriigi pädev asutus leiab, et taimekaitsevahend, mis on imporditud liikmesriigist, kus sellele on juba direktiivi 91/414 alusel antud turuleviimise luba, ei ole küll igas suhtes identne importiva riigi territooriumil juba loa saanud tootega, kuid vähemalt

- evib selle tootega ühist päritolu selles mõttes, et selle tootis sama valemi järgi sama äriühing või tootsid ettevõtjad, kes on seotud või töötavad litsentsi alusel,
- on toodetud sama toimeainet kasutades ja
- evib lisaks sama toimet, võttes arvesse erinevusi, mis võivad esineda toote kasutamise seisukohast oluliste põllumajanduslike, fütosanitaar- ja keskkonnatingimuste, eelkõige kliimatingimuste osas,

siis tuleb selle toote puhul tunnustada importivas liikmesriigis juba antud turuleviimise luba, kui see ei lähe vastuollu inimeste ja loomade tervise ning keskkonnakaitse kaalutlustega (vt selle kohta 11. märtsi 1999. aasta kohtuotsus *British Agrochemicals*, C-100/96, EU:C:1999:129, punkt 40, ja 21. veebruari 2008. aasta kohtuotsus komisjon *vs. Prantsusmaa*, C-201/06, EU:C:2008:104, punkt 39).

49 Sellel alusel on Euroopa Kohus tõdenud, et kui Prantsuse Vabariik nõuab taimekaitsevahendi paralleelse impordi loa andmiseks, et imporditud tootel ja Prantsusmaal juba lubatud tootel on ühine päritolu selles mõttes, et need tootis sama valemi järgi sama äriühing või ettevõtjad, kes on seotud või töötavad litsentsi alusel, siis ei riku ta EÜ artiklist 28 tulenevaid kohustusi (21. veebruari 2008. aasta kohtuotsus komisjon *vs. Prantsusmaa*, C-201/06, EU:C:2008:104, punktid 30 ja 45).

50 Nii olid vastavalt direktiivile 91/414 taimekaitsevahendid identsed, kui need evisid vähemalt ühist päritolu selles mõttes, et need tootis sama valemi järgi sama äriühing või ettevõtjad, kes on seotud või töötavad litsentsi alusel, on toodetud sama toimeainet kasutades ja evivad lisaks sama toimet, võttes arvesse erinevusi, mis võivad esineda toote kasutamise seisukohast oluliste põllumajanduslike, fütosanitaar- ja keskkonnatingimuste, eelkõige kliimatingimuste osas (6. novembri 2014. aasta kohtuotsus *Mac*, C-108/13, EU:C:2014:2346, punkt 24).

- 51 Seega on määruse nr 1107/2009, mis sarnaselt direktiiviga 91/414 taotleb eelkõige rahvatervise kaitse ja kaubandustõkete kõrvaldamise eesmärke liikmesriikidevahelises kaubanduses, artikli 52 lõige 3 suuresti inspireeritud sellest kohtupraktikast.
- 52 Sellest järeldub, et nimetatud sättes on päritoluliikmesriigis lubatud taimekaitsevahendi ja võrdlustaimekaitsevahendi identsuse kriteeriumina ette nähtud, et need on toodetud sama ettevõtte või seotud ettevõtte poolt või samale tootmisprotsessile vastava litsentsi alusel.
- 53 Mis puutub määruse nr 1107/2009 artikli 52 lõike 3 punktis a kasutatud väljendisse „toodetud [...] samale tootmisprotsessile vastava litsentsi alusel“, siis tuleb asuda seisukohale, nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 47 sisuliselt märkis, et see hõlmab ka olukorda, kus päritoluliikmesriigilt loa saanud taimekaitsevahendit toodab äriühing, mis erineb äriühingust, kes toodab sama tootmisprotsessi kasutades ja esimese äriühingu nõusolekul võrdlustoodet, isegi kui selline nõusolek ei ole formaalselt litsentsileping, kui sellel nõusolekul on litsentsilepinguga analoogne püsivus.
- 54 Määruse nr 1107/2009 artikli 52 lõike 3 punkti a selline tõlgendus tagab nii päritoluriigis loa saanud taimekaitsevahendi ja võrdlustaimekaitsevahendi ühise päritolu, mis on selle sätte konkreetne eesmärk, kui ka inimeste ja loomade tervise ja keskkonna range kaitsestandardi, järgides nende kaupade vaba liikumist, mis on nimetatud määruse üldised eesmärgid.
- 55 Lisaks ei ole võrdlustoote tootmiskoha muutmine iseenesest asjakohane selle hindamisel, kas päritoluliikmesriigis loa saanud taimekaitsevahend ja võrdlustaimekaitsevahend on määruse nr 1107/2009 artikli 52 lõike 3 punkti a seisukohalt identsed, kui need on toodetud sama ettevõtte või seotud ettevõtte poolt või samale tootmisprotsessile vastava litsentsi alusel.
- 56 Kõike eeltoodut arvesse võttes tuleb viiendale kuni seitsmendale küsimusele vastata, et määruse nr 1107/2009 artikli 52 lõike 3 punkti a tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab olukorda, kus päritoluliikmesriigis loa saanud taimekaitsevahendit valmistab äriühing A, samas kui võrdlustaimekaitsevahendit toodab sama tootmisprotsessi kohaselt, kuid eelmisest erinevas tootmiskohas äriühing B äriühingu A nõusolekul, kui sellel nõusolekul on litsentsilepinguga analoogne püsivus.

Kaheksas küsimus

- 57 Oma kaheksanda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul tõlgendada määruse nr 1107/2009 artikli 52 lõikeid 2–4 sisuliselt selleks, et teha kindlaks, kes ja mil määral peab tõendama, et asjaomased tooted on sama artikli lõike 3 tähenduses jätkuvalt „identsed“, kui võrdlustoote loa valdaja ja paralleelse kaubanduse loa valdaja on selles osas eriarvamusel.
- 58 Kuna – nagu käesoleva kohtuotsuse punktis 41 märgitud – paralleelse kaubanduse loa kehtivusaja kohandamine võrdlustoote loa pikendatud kehtivusajale nõuab, et selle kohta võetaks vastu uus otsus, siis tuleneb määruse nr 1107/2009 artikli 52 lõikest 2, et paralleelse kaubanduse loa valdaja ülesanne on esitada uus täielik taotlus, et tõendada, et asjaomased tooted on jätkuvalt „identsed“ selle artikli lõike 3 tähenduses.
- 59 Käesoleval juhul on määruse nr 1107/2009 artikli 52 lõikes 4 loetletud andmed, mida peab paralleelse kaubanduse loa taotlus sisaldama. Lisaks võib pädev asutus vastavalt määruse artikli 52 lõikele 2 nõuda imporditud toote päritoluliikmesriigilt vajalikku teavet, et hinnata, kas asjaomased tooted on identsed.

- 60 Lisaks, kuna puuduvad liidu õiguses kehtestatud normid, mis käsitleksid tõendamiskoormist puudutatavat menetluskorda paralleelse kaubanduse loa taotluse menetlemise raames või sellise loa andmise otsuse vaidlustamise raames, tuleb iga liikmesriigi riigisiseses õiguskorras kehtestada see kord menetlusautonoomia põhimõtte kohaselt, tingimusel et järgitakse käesoleva kohtuotsuse punktis 39 osutatud põhimõtteid.
- 61 Seetõttu, kui võrdlustoote loa valdaja vaidlustab paralleelse kaubanduse loa andmise otsuse, siis kehtivad tõendamiskoormise küsimustes asjaomase liikmesriigi riigisisese õigusnormid, tingimusel et nendes on järgitud võrdväarsuse põhimõtet ja need ei muuda liidu õiguskorrast tulenevate õiguste kasutamist tegelikult võimatuks või ülemäära raskeks.
- 62 Järelikult tuleb kaheksandale küsimusele vastata, et määruse nr 1107/2009 artikli 52 lõikeid 2–4 tuleb tõlgendada nii, et paralleelse kaubanduse loa valdaja ülesanne on esitada uus täielik taotlus, esitades selle artikli lõikes 4 osutatud andmed, et tõendada, et asjaomased tooted on selle artikli lõike 3 tähenduses jätkuvalt „identsed“, ilma et see piiraks pädeva asutuse võimalust taotleda imporditud toote päritoluliikmesriigilt vajalikku teavet, et hinnata, kas asjaomased tooted on identsed. Kui vaidlustatakse paralleelse kaubanduse loa andmise otsus, siis kehtivad tõendamiskoormise küsimustes asjaomase liikmesriigi riigisisese õigusnormid, tingimusel et nendes on järgitud võrdväarsuse põhimõtet ja need ei muuda liidu õigusest tulenevate õiguste kasutamist tegelikult võimatuks või ülemäära raskeks.

Kohtukulud

- 63 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. Liidu õigust ja eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrust (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus riigisisene menetlus, mille kohaselt on pädeval asutusel õigus omal algatusel kohandada paralleelse kaubanduse loa kehtivusaega võrdlustoote loa pikendatud kehtivusajale.

Määrust nr 1107/2009 ja eelkõige selle artiklit 52 tuleb tõlgendada nii, et paralleelse kaubanduse loa kehtivusaja kohandamine ei tulene automaatselt otsusest pikendada võrdlustoote luba, vaid see nõuab, et selle kohta tehtaks eraldi otsus.

Määrust nr 1107/2009 tuleb tõlgendada nii, et kui tegemist on paralleelse kaubanduse loa kehtivusaja kohandamisega võrdlustoote loa pikendatud kehtivusajale, peavad määruse nr 1107/2009 artikli 52 lõigetes 1–3 sätestatud selle loa saamiseks vajalikud tingimused olema täidetud ning asjaomase liikmesriigi pädev asutus peab kontrollima, kas see on nii.

2. Määruse nr 1107/2009 artikli 52 lõike 3 punkti a tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab olukorda, kus päritoluliikmesriigis loa saanud taimekaitsevahendit valmistab äriühing A, samas kui võrdlustaimekaitsevahendit toodab sama tootmisprotsessi kohaselt, kuid eelmisest erinevas tootmiskohas äriühing B äriühingu A nõusolekul, kui sellel nõusolekul on litsentsilepinguga analoogne püsivus.
3. Määruse nr 1107/2009 artikli 52 lõikeid 2–4 tuleb tõlgendada nii, et paralleelse kaubanduse loa valdaja ülesanne on esitada uus täielik taotlus, esitades selle artikli lõikes 4 osutatud andmed, et tõendada, et asjaomased tooted on selle artikli lõike 3 tähenduses jätkuvalt

„identsed“, ilma et see piiraks pädeva asutuse võimalust taotleda imporditud toote päritoluliikmesriigilt vajalikku teavet, et hinnata, kas asjaomased tooted on identsed. Kui vaidlustatakse paralleelse kaubanduse loa andmise otsus, siis kehtivad tõendamiskoormise küsimustes asjaomase liikmesriigi riigisisised õigusnormid, tingimusel et nendes on järgitud võrdväarsuse põhimõtet ja need ei muuda liidu õigusest tulenevate õiguste kasutamist tegelikult võimatuks või ülemäära raskeks.

Allkirjad